

32. helluntain jälkeinen viikko, torstai

Päivän epistola

(Jaak. 4: 7 – 5: 9)

”Veljet, taipukaa siis Jumalan alaisuuteen, mutta vastustakaa Paholaista, niin se lakkaa ahdistamasta teitä. Lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Puhdistakaa kätenne, synnintekijät, puhdistakaa sydämenne, te kahtaalle horjujat! Tuntekaa kurjuutenne, surkaa ja itkekää! Kääntyköön naurunne murheeksi, ilonne masennukseksi. Nöyrytkää Herran edessä, niin hän on teidät korottava. Älkää panetelko toisianne, veljet. Joka panettelee veljeään tai tuomitsee hänet, puhuu lakia vastaan ja tuomitsee lain. Mutta jos tuomitset lain, et ole lain noudattaja, vaan sen tuomari. Yksi ainoa on lainsäätäjä ja tuomari, hän, jolla on valta pelastaa ja valta tuomita kadotukseen. Mutta mikä sinä olet tuomitsemaan lähimmäisesi? Kuulkaa nyt, te jotka sanotte: ”Tänään tai huomenna me lähdemme siihen ja siihen kaupunkiin, viivymme siellä vuoden, teemme kauppvoja ja keräämme hyvät voitot.” Ettehän te tiedä, mitä huomispäivä tuo teidän elämäänne! Savua te olette, joka hetken näkyy ja sitten haihtuu. Näin teidän tulisi sanoa: ”Jos Herra tahtoo, niin me elämme ja teemme sitä ja sitä.” Mutta nyt te kerskutte ja rehentelette. Kaikki tuollainen kerskailu on pahasta. Joka tietää, mitä on tehtävä, mutta ei tee, se syyllistyy syntiin. Kuulkaa te rikkaat! Itkekää ja valittakaa kurjuutta, joka tulee osaksenne. Teidän rikkautenne on lahonnut ja teidän vaatteenne ovat koin syömiä. Teidän kultanne ja hopeanne on ruostetta. Niiden ruoste on todistava teitä vastaan, ja se syö lihaanne kuin tuli. Te olette koonneet rikkauksia näinä lopun aikoina. Te olette riistäneet palkan työmiehiltä, jotka ovat leikanneet teidän peltonne. Kuulkaa: se palkka huutaa, ja korjuuväen valitukset ovat tulleet Herran Sebaotin korviin. Te olette maan päällä eläneet yltäkylläisyydessä ja mässäilyssä, te olette lihottaneet sydäntänne teurastuspäivänä. Te olette tuominneet ja surmanneet viattoman: ei hän asetu teitä vastaan. Olkaa siis kärsivällisiä, veljet, Herran tuloon asti. Niin maamieskin: kärsivällisesti hän odottaa maan kallista hedelmää kevään ja syksyn sadonkorjuuseen saakka. Olkaa tekin kärsivällisiä ja rohkaiskaa mielenne, sillä Herran tulo on lähellä. Älkää syytelkö toisianne, veljet, ettei teitä tuomittaisi. Tuomari seisoo jo ovella.”

Yleisohjeen mukaan epistolat Jaakobin kirjeestä alkavat sanalla ”veljet”. Näin on myös kreikkalaisessa epistolakirjassa tämän päivän kohdalla. Jostain syystä kirkkoslaavinkielisen epistolan alkusanat olisivat tänään ”rakkaani”.

Alkutekstin jakeet 4: 7 – 10 ovat kehittyneet Sananlaskujen perustalta (Sananl. 3: 34). Tämä teksti muistuttaa ensimmäistä Pietarin kirjettä (1. Piet. 5: 5 – 9), jonka teksti todennäköisesti perustuu samaan Sananlaskujen kohtaan. Yhteenveto on, että näyrtyminen Herran edessä merkitsee, että Hän korottaa nöyrtyjän. Tämä vastaa Kristuksen opetusta (Matt. 23: 12; Luuk. 14: 11; 18: 14). Tämä on kutsu katumukseen.

Toista ihmistä ei saa tuomita. Sama kielto löytyy muualtakin Uudesta testamentista (Matt. 7: 1 – 5; Luuk. 6: 37 – 42; Room. 2: 1; 14: 4, 10). Tässä yhteydessä tämä kielto kuitenkin yhdistetään lakiin. Nyt lailla ei tarkoiteta juutalaisten käsitystä laista, vaan lain määräystä: ”Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi” (vrt. tämän käskyn käyttöä hieman aikaisemmin, Jaak. 2: 8). Kyse on lähimmäisen rakastamisen käskyn toteuttamisesta omassa elämässä.

”Yksi ainoa on lainsäätäjä ja tuomari, hän, jolla on valta pelastaa ja valta tuomita kadotukseen.” Tällä tarkoitetaan Jumalaa. Jos ihminen tuomitsee toisen ihmisen, niin silloin hän ottaa itselleen Jumalalle kuuluvan vallan.

”Kuulkaa nyt, te jotka sanotte” aloittaa seuraavan asian. Nyt Jaakob varoittaa väärästä itsevarmuudesta, joka näyttää toteutuvan kaupanteossa. Teksti on todennäköisesti suunnattu seurakuntien jäsenille. Vaikka tässä näyttää siltä, että tekstin aihe vaihtuu, niin sen peruskysymys on edelleen: Kuka sinä olet? Taustalla voi olla sananlasku: ”Huomispäivästä älä kersku, ethän tiedä, mitä se tuo tullessaan (Sananl. 27: 1) ja Jeesuksen sanat: ”Älkää siis huolehtiko huomispäivästä, se pitää kyllä itsestään huolen. Kullekin päivälle riittävät sen omat murheet.” (Matt. 6: 34). Teksti ei itsessään tuomitse kaupantekoa. Se kiinnittää huomion siihen, että ihminen ei saa unohtaa Jumalaa maallisten tekojensa aikana.

”Jos Herra tahtoo” ei ole Vanhasta testamentista. Se oli yleinen sanontatapa kreikkalais-roomalaisessa maailmassa ja Uuden testamentin kirjoittajat ovat ”kristillistäneet” tämän sanonnan.

”Joka tietää, mitä on tehtävä, mutta ei tee, se syyllistyy syntiin” on opetus, joka on tiivistetty sananlaskun omaiseksi. Samantapaista opetusta on muuallakin Uudessa testamentissa (Luuk. 12: 47; Joh. 9: 41; 15: 22, 24). Se ilmaisee tämän kirjeen tärkeän asian vaikeatajuisessa muodossa: Usko ilman tekoja on kuollut. Pelastus ei ole itsestään selvä asia.

”Kuulkaa, te rikkaat!” on samantapainen aloitus, kuin äsken. Nyt kirjoitusten kohteena ovat todennäköisesti ne, jotka eivät ole seurakuntien jäseniä. Sen aiheena on väärä rikkaus tai väärällä

tavalla hankittu rikkaus. Teksti vastaa Vanhan testamentin profeettojen tekstiä (kts. esim. Amos 8: 4 – 8). Se varoittaa väärällä tavalla rikastuneiden kohtalosta ja lohduttaa niitä, joita on sorrettu. Tällaisia rikkaita odottaa kurjuus. Sitten Jaakob osoittaa, miten tällaisten ihmisten rikkaus häviää. Vaatteiden mainitseminen erikseen kertoo siitä, että rikkaat osoittivat rikkautensa pukeutumalla koreasti. Todellisuudessa kulta ja hopea eivät ruostu, mutta ilmaisulla osoitetaan, että niistä tulee todiste näitä rikkaita vastaan. ”Se syö lihaanne” on todennäköisesti viittaus helvetistä.

”Te olette tuominneet ja surmanneet viattoman” voi merkitä useata eri asiaa. Kyse voi olla Kristuksesta. Se voi myös viitata niihin työmiehiin, joilta rikkaat ovat riistäneet palkan. Se voisi myös olla tämän kirjeen lähettäjä Jaakob, joka joutuu kärsimään todistaessaan Kristuksesta.

”Herran tulo on lähellä” tarkoittaa Kristuksen toista tulemistä. Sen sijaan että ihmiset miettivät maallista rikkautta ja sen hankkimista, heillä on nyt kiire etsiä taivaallista rikkautta. ”Tuomari on jo ovella.”

Vuoroluvun mukainen päivän evankeliumi

(Mark. 11: 27 – 33)

”Siihen aikaan Jeesus tuli taas Jerusalemiin. Kun Jeesus kävi temppelissä, tulivat ylipapit, lainopettajat ja vanhimmat hänen luokseen. He kysyivät häneltä: ”Millä valtuuksilla sinä tällaista teet? Kuka sinut on valtuuttanut tekemään tätä?” Jeesus vastasi heille: ”Minäkin teen teille kysymyksen. Vastatkaa te ensin minulle, niin minä sanon teille, millä valtuuksilla minä kaikkea tätä teen. Oliko Johanneksen kaste peräisin taivaasta vai ihmisistä? Mitä sanotte?” He neuvottelivat keskenään: ”Jos sanomme: ”Taivaasta”, hän sanoo: ”Miksi sitten ette uskoneet häntä?” Sanoisimmeko sitten: ”Ihmisistä?” Mutta he pelkäsivät kansaa, sillä kaikkien mielestä Johannes oli todella profeetta. Niin he vastasivat Jeesukselle: ”Emme tiedä.” Silloin Jeesus sanoi: ”En minäkään sitten sano teille, millä valtuuksilla minä kaikkea tätä teen.”

Sama kertomus löytyy kaikilta evankelistoilta (Matt. 21: 23 – 27; Luuk. 20: 1 – 8; Joh. 2: 18 – 22).

Jeesuksen vastustajina esitetään ylipapit, lainopettajat ja vanhimmat. He ovat temppelin neuvoston jäseniä, mutta eivät koko neuvosto ja todennäköisesti eivät tässä yhteydessä toimi neuvoston nimissä. Todennäköisesti heillä oli kuitenkin Rooman miehittäjävallan antama auktoriteetti, millä he nyt toimivat. Erikseen voidaan huomata, että tässä ei mainita fariseuksia, vaikka osa heistä oli lainopettajia. Kaikki lainopettajat eivät olleet fariseuksia.

He kysyivät Jeesuksen valtuuksia ”tehdä tätä”. Todennäköisesti he tarkoittivat temppelin puhdistamista kauppiaista (Mark. 11: 15 – 18), mutta mahdollisesti tarkoittivat yleisesti Jeesuksen toimintaa ja ehkä erityisesti Jeesuksen ratsastamista Jerusalemiin. Jeesus ei kuulunut sukunsa mukaan juutalaiseen papistoon ja siksi kysymys valtuuksista puhdistaa temppeli oli mahdollista tehdä.

Jeesukselle esitetyn kysymyksen tarkoituksena oli saada Jeesus vastaamaan, että Hänen auktoriteettinsa olisi Jumalasta. Silloin Jeesusta voisi syyttää Jumalan pilkasta. Jeesus väistää tämän tilanteen tekemällä vastakysymyksen Johannes Kastajasta. Tällaiset vastakysymykset olivat tyypillisiä juutalaisille opettajille. Tämä vastakysymys vaientaa Hänen vastustajansa ja samalla osoittaa Jeesuksen jumalallisen auktoriteetin.

Kysymys Johanneksen kasteen alkuperästä sisälsi ajatuksen, että Johanneksen auktoriteetti tuli Jumalalta. Markuksen evankeliumi on esittänyt Jeesuksen ja Johanneksen toimintaa ja persoonaa rinnakkain. Jeesuksen esittämä kysymys sisältää myös ajatuksen Jeesuksen oman opettamisen ja parantamisen jumalallisesta alkuperästä.

Kysymys asetti Jeesuksen vastustajat ongelmatilanteeseen, niin kuin selviää jo evankeliumin tekstistä. Näin he joutuvat vaikenemaan. Vaikka tässä näyttää olevan pattitilanne, on kuitenkin selvää, että Jeesuksen auktoriteetti tulee Jumalalta. Sen sijaan näillä vastustajilla, ylipapeilla, lainopettajilla ja vanhimmilla, ei ollut auktoriteettia tässä tilanteessa. Vastustajien vaikeneminen on voitto Jeesukselle.